

HET VERHAAL VAN ANNE-MARIE
DE OMBUDSVROUW VAN
RUIMTELIJKE FRICHTIE

Door Juliette Feldbrugge

Annemarie: de Ombudsvrouw van Ruimtelijke Fricctie

Een graphic novel over ruimtelijke frictie en het voorstel van een nieuw-planning doctrine

Gemaakt door **Juliette Feldbrugge** als onderdeel van het afstudeerproject *Towards a Friction-Guided Planning Doctrine* binnen de MSc Urbanism aan de Faculty of Architecture and the Built Environment, Delft University of Technology.

Deze graphic novel vertaalt de onderzoeksresultaten naar een verhalende vorm, waarbij de scènes zijn gebaseerd op een analyse van de implementatie van het Three Spaces Model met Flevoland als planningscasus.

Onderzoek, tekst, concept en vormgeving

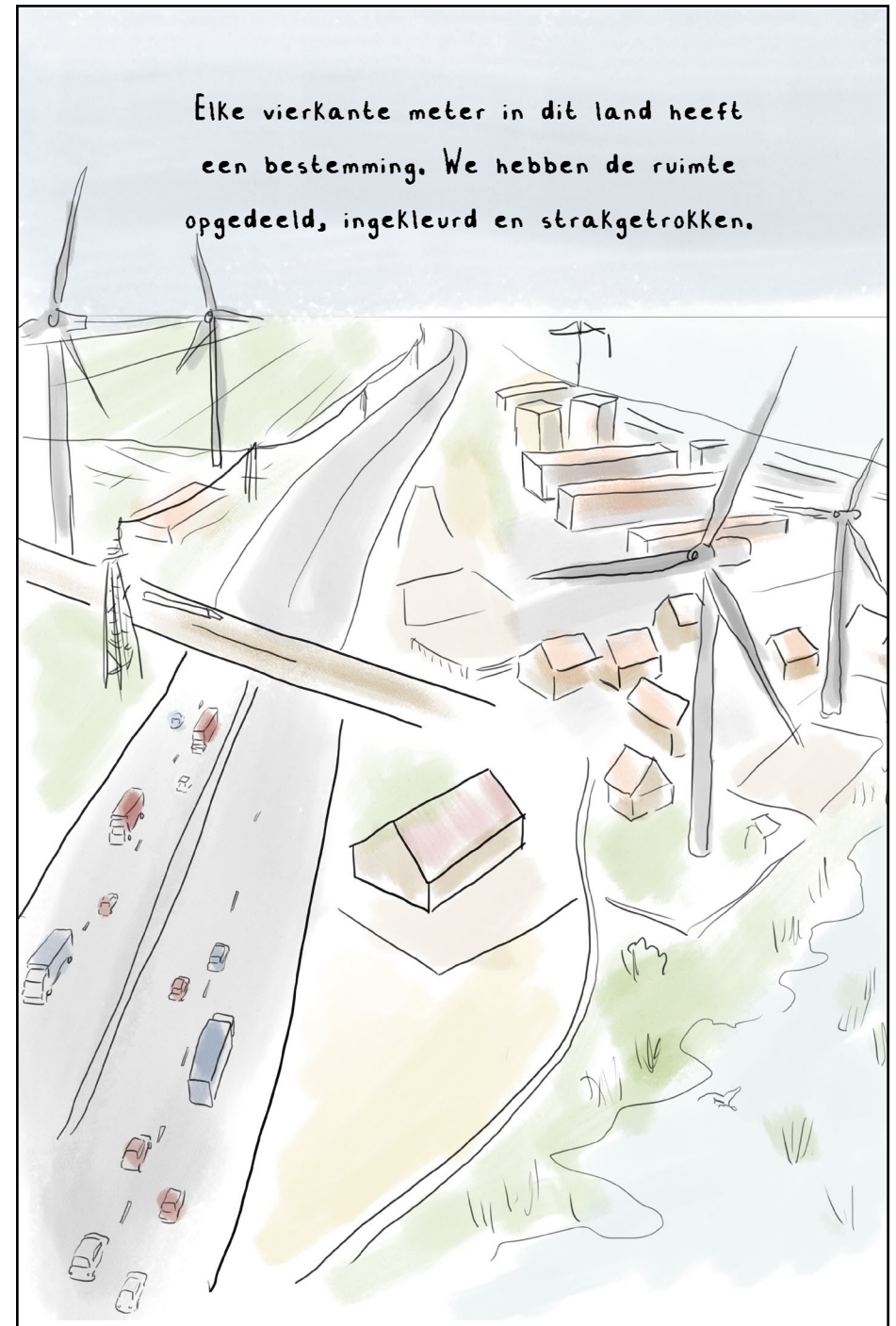
Juliette Feldbrugge

Begeleiding

Peter Pelzer
Tess Broekmans

TU Delft, 2026

© 2026 Juliette Feldbrugge. Alle rechten voorbehouden.

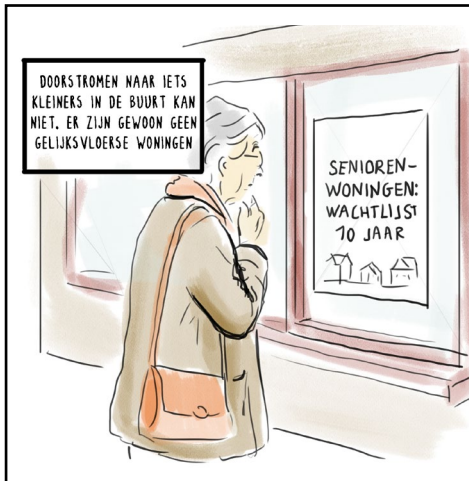

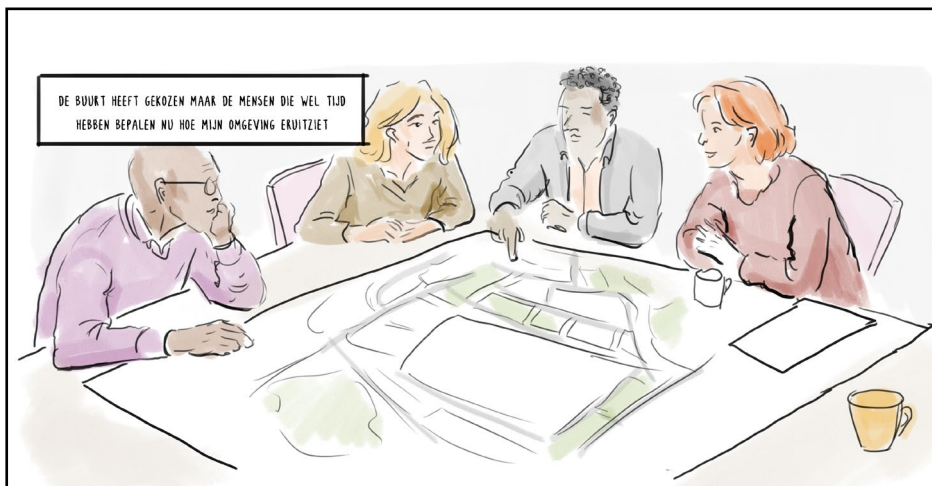
Welkom in de Kamer voor Ruimtelijke Fricctie. Tussen de bergen vastgelopen dossiers zit de toekomst van ons land te wachten. Van ambitieuze plannenmakers tot de boer met modderlaarzen: iedereen eist zijn plek op. Maar onze leefomgeving loopt vast wanneer blauwdrukken, luide stemmen en fysieke grenzen los

van elkaar de planning gaan bepalen. Aan dit loket botst de snelle tijd van beleid en het acute ongeduld van mensen op de trage tijd van klei en kabels. We lossen hier geen puzzeltjes op, we vertalen werelden. Trek maar een nummertje.”

MIJN VADER HEEFT ZIJN HELE LEVEN KEIHARD GEBOUWD AAN DIT BOERENBEDRIJF. EN NU WILLEN JULLIE HET WATERPEIL GEWOON WEER OMHOOG GOEDEN?!

WE KUNNEN ER HELAAS NIET MEER TEGENOP POMPEN MENEER. DE BODEM ZAKT STEEDS VERDER IN, EN DAARDOOR DRUKT HET ZEEWATER STEEDS HARDER OMHOOG.

MIJN OUVENHEER HEEFT DEZE KLEI DESTIJD MET BLOTE HANDEN BEWERKT. ZESTIG JAAR LANG HEBBEN WE DE BESTE AARDAPPELEN TER WERELD GEPRODUCEERD.

MAAR DE LAATSTE JAREN SCHEUKT DE GROND OPEN VAN DE DROOGTE, OF DE OOGST MISLUKT OMDAT DE GROND WIT UITSLAAT VAN HET ZOUT.

VROEGER SPOELDEN WE DAT ZOUT GEWOON WEG MET RIVIERWATER, MAAR NU DE ZOMERS STEEDS HETER WORDEN, IS DAAR VAAK NIET GENOEG ZOET WATER VOOR.

WE HEBBEN MET DE TREKKERS DE SNELWEG GEBLOKKEERD UIT WANHOOP. MAAR IK WEEET HET OOK WEL.. TEGEN DE NATUUR VALT NIET TE PROTESTEREN

EN NU?? MIJN HELE FAMILIEGESCHIEDENIS VERDWIJNT VOOR MIJN OGEN. WAT VERWACHTEN JULLIE DAT IK GA DOEN?

"HIJ HEEFT GELIJK. WE BEHANDELEN ZIJN POLDER ALS EEN KILLE TECHNISCHE REKENSOM OP PAPIER, MAAR IN DE ECHTE WERELD STOPPEN WE HIER EEN COMPLETE FAMILIEGESCHIEDENIS.

"IK HOOR U, MENEER. DE OVERHEID MAG UW VERLIES VAN IDENTITEIT EN LANDSCHAP NIET AFDOEN ALS EEN SPREADSHEET. DIT EIST ERKENNING.

